

ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು

ಭಾರತದ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ “ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನ” ಎನ್ನುವುದು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೊಸ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದ್ದು ಅದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಇತಿಹಾಸ, ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಪೌರನೀತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬೋಧನೆಗೆಂದು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಕೇವಲ ಹತ್ತಾರು ಮಿಶ್ರಿತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಶ್ರುತಪಡಿಸಿದರೆ ಮತ್ತು ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ನೀಡದಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸದಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಹತ್ವವೆಲ್ಲವೂ ನಗಣ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇಷ್ಟೂ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸಮಷ್ಟಿಯಾಗಿ ನೋಡಬೇಕು. ಇದರ ಉದ್ದೇಶ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ - ಅಂದರೆ ಕುಟುಂಬ, ಸಮುದಾಯ, ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನೂ ಸೇರಿದಂತೆ - ಸರಿ ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿರಬೇಕು. ಇಂತಹ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾಗಿ, ಈ ಸಮಾಜ ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸುಲಭವಾಗಬಹುದು ಮತ್ತು ತಾವು ಪ್ರಸ್ತುತ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಚಳುವಳಿಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಹಿಂದೆ ಈ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ನಡೆದವು ಮತ್ತು ಈಗ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ವಿವರಿಸಲು ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಳಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಫಲಕಾರಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಧೋರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಇವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರಂಪರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮೂಡಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಯಥಾವತ್ತಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ನಾವಿಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಂಶವೇನೆಂದರೆ, ಇವು ಮುಂದೆ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಗುರಿಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಅಷ್ಟೇ; ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ರೂಪಾಂತರ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಸಂಯಮದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ‘ವಿಧಾನಗಳು’ ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಘಟಕಗಳು ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ‘ಹೇಗೆ’ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ

ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕಾದರೆ ನಿಸರ್ಗ ಮತ್ತು ಭೌತವಿಜ್ಞಾನದ ಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಅದರ ಗುಣ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅನ್ವಯ ಮತ್ತು ಅವಲೋಕನಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಡುವ “ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು” ರೂಪಿಸುವುದರಿಂದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ವಿಜ್ಞಾನ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮತ್ತು ಹೊಸದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಭೌತವಿಜ್ಞಾನ, ರಸಾಯನ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜೀವವಿಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಷಯಗಳಾಗಿ ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ನಿಸರ್ಗದತ್ತವಾದ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಶೇಷ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಎರಡೂ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದವರಿಗಾಗಿ “ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ” ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪ ನೀಡುವುದು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ. ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳು “ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವ” ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯು ವಿಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲದವನನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲೆಂದು ಜೈವಿಕ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಬಗೆಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಗುಣಗ್ರಹಣವನ್ನು ನೀಡುವುದಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಈ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳು ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವರಿಗೆ ನೀಡುವ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಂದಾಗಿ ಮುಂದೆ ಅವರು ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಾಗಬೇಕು. ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳು, ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಒತ್ತನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಇವು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿರುವ ನಿರ್ಮಲೀಕರಣ, ನೀರಿನ ಸರಬರಾಜು, ಕೀಟಕ್ರಮಿಗಳ ನಾಶ ಇತ್ಯಾದಿ ಜೀವನದ ನಿಜವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಶಾಲಾ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿನ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬೋಧನೆಯು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ, ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಮತ್ತು ದೃಢವಾದ ತೀರ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ಬರುವ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಮತ್ತು ಅವನ್ನು ಗುಣಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ನೋಡುವ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅವಕಾಶವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅನ್ವೇಷಿಸಲು ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಬೇಕು. ತರಗತಿಗಳು, ಮನೆ, ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ, ಗದ್ದೆ-ತೋಟಗಳು, ಕಾಡು ಮತ್ತು ತೋರೆಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಲಿಕೆಯ ಸಮೃದ್ಧ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬೋಧಕರು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತ ನಡೆಯುವ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಬಗೆಗೆ ಉತ್ಸಾಹಭರಿತ ಕುತೂಹಲ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದು, ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು, ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅಗಾಧವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಮತ್ತು ಮಹಾನ್ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಜೀವನವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾನವೀಯ ಮಗ್ಗುಲುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಶಿಕ್ಷಕರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರಬೇಕು. ಇಂತಹುದೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ವಿಜ್ಞಾನವು “ಉದಾರ” ಶಿಕ್ಷಣದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳ ಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾಧನವಾಗುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲೇ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಮರುರಚಿಸಿದರೆ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಯು ಉತ್ಸಾಹವೇ ಇಲ್ಲದ ಸಿದ್ಧಮಾದರಿಯ (stereotype) ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದು ಆಹ್ಲಾದದಾಯಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಬಹುದು ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.